

Innspill til «Havbruksutvalget» fra Norsk Nærings- og nytelsesmiddelarbeiderforbund (NNN)

NNN er et fagforbund som blant annet organiserer ansatte i fiskeindustrien, herunder den delen av industrien som slakter og foredler laks, ørret og annen fisk fra havbrukssektoren.

Noen tall om denne delen av havbrukssektoren:

I 2020 ble 78 % av volumet av oppdrettet laks og ørret i Norge sendt ubearbeidet (kun sløyd) ut av Norge. Og selv om andelen laks og ørret som bearbeides i Norge langsomt har økt de siste 20 årene (fra 17% til 22 %) er potensialet stort.

Antall sysselsatte innen slakting og foredling av laks og ørret var nesten 6 000 personer i 2019. 44 lakseslakterier sysselsatte da 4 600 personer og rundt 1300 personer jobbet i bedrifter som drev med bearbeiding som filetproduksjon, røyking og graving (Kilde Nofima).

Havbruksnæringen er en viktig del av det grønne skiftet:

I omstillingen til en økonomi som er mindre avhengig av olje og gass vil videreutvikling og vekst i havbruksnæringen spille en betydelig rolle for å opprettholde velferdsstaten og bidra til det grønne skiftet.

Havbruksforvaltning i et verdikjedeperspektiv:

Dagens havbruksforvaltning har et for ensidig søkelys på mulighetene for volumvekst. Bærekraftig råstoff fra havbruksvirksomhet er en begrenset ressurs i dag og vil sannsynligvis være det i lang tid fremover. Fremtidig vekst og ikke minst aksept for vekst avhenger av at en del viktige utfordringer løses:

- Miljøpåvirkninger: dette haster det mest å få løst, men det er kompliserte problemstillinger som vil ta tid og kreve betydelige investeringer.
- Mangel på fôr basert på bærekraftige norske ingredienser: det er behov for økt tempo og innsats i forskning på alternative fôrkilder. Havbruk basert på soya fra Brasil m.fl. er ikke bærekraftig.
- Det er begrenset tilgang på arealer: både på grunn av konkurranse og konflikter med andre næringer og av naturhensyn. Dette uavhengig av om det er snakk om kystnære lokasjoner, havbruk til havs eller på land.

Fremtidas havbruksforvaltning må ha som formål å utvikle en komplett verdikjede i Norge basert på råstoff fra havbruk slik at verdien av råstoffet utnyttes bedre. «Vi må bake kaka større».

Noen viktige momenter i utvikling av et tillatelsessystem for å oppnå dette:

- **Tildeling av arealer og ny vekst må koples til krav om investeringer for å skape aktivitet på land i form av økt videreforedling, både til direkte konsum og utvikling av nye produkter basert på restråstoff.**

I dag sendes alt for mye fisk ut til videreforedling i andre land. Det er lønnsomt for det enkelte havbruksselskap som har fått tildelt konsesjoner, men det er ikke lønnsomt for samfunnet som helhet. Vi sender også ut restråstoff som har stor verdi og går glipp av viktige distriktsarbeidsplasser i Norge. Krav til aktivitet er en form for ressursrenteskatt.

En bearbeidingsindustri på land skaper viktige faste helårs arbeidsplasser langs kysten. Havbruksnæringa har gode forutsetninger for å forsyne videreforedlingsbedrifter med jevn tilgang på råstoff hele året.

Ny teknologi og digitalisering gjør at produksjon i Norge kan være effektiv og konkurransedyktig og skape attraktive kompetansearbeidsplasser. Lokale arbeidsplasser gir også større lokal aksept for havbruksvirksomhet.

- **Vurdere å innføre særlige krav om bearbeidingsgrad, forskning og utvikling, inntak av lærlinger m.m. for oppdrettsselskaper over en viss størrelse.**
- **Se på hvordan MTB regulering kan bidra til best mulig råstofftilgang til industrien**
Forsøk som er iverksatt med såkalt «rullerende» MTB bør evalueres med sikte på best mulig råstofftilgang til videreforedling.
- **Legge til rette for at vi fortsatt kan ha en eierstruktur med lokale og familieeide havbruksselskaper. Lokalt eierskap er en viktig driver for å utvikle lokale arbeidsplasser og lokalsamfunn.**
- **Prøve ut ordninger der fiskeindustribedrifter får leie havbrukstillatelser for å ha sikker tilgang til råstoff.** Flere fiskeindustribedrifter (også innen hvitfisksektoren) kan på den måten utnytte driftskapasitet og få mer helårlig drift. Det må selvsagt legges inn forpliktelser i forhold til dette som sikrer formålet.

Andre områder som også har stor betydning for å utvikle en mer komplett verdikjede og som myndighetene må bidra til:

- Forskning og innovasjon
- Rekruttering og kompetanseutvikling
- Infrastruktur (nok tilgang på ren energi, logistikk og transport)
- Markedsadgang for bearbeidede sjømatprodukter

22.august 2022